

Notat: Pilotprosjekt Hammerdalen kontra Eidsfos

- Hovedmålsettingen som oppgis er en selvfølgelighet i ethvert prosjekt. Hva er f.eks ”aktiv næringsvirksomhet”? Finnes det næringsvirksomhet som ikke er aktiv?
 - At det hele blir selv bærende nærmer deg det meningsløse. Tar man dette på ordet må man spørre seg om ikke de foreslåtte virksomhetene faktisk trenger offentlig understøttelse.
 - De foreslåtte kulturelterte virksomhetene er ikke kjent for å gi særlig god avkastning. Med husleien man må forutsette at grunneieren ønsker, vil prosjektet være basert på offentlige tilskudd og subsidiering av utleier.
 - Det er uklart hva som menes med setningen ” vil konvertere historie, restaurering og bygningsvern med aktiv næringsvirksomhet for å skape et selv bærende, dynamisk totalmiljø.” Verdien av formidling, kulturminnebevaring og innholdet man ønsker å formidle og bevare smuldrer opp i en slik upresis formulering. ”Det dunkelt sagte” har her som ofte ellers, sitt grunnlag i ”det dunkelt tenkte.”
- Setningen: ”Det er en forutsetning at næringsselementet får tilstrekkelige rammevilkår for å oppnå en bærekraftig situasjon.” viser hvor tyngden legges i dette prosjektet. Det sier seg selv at grunneieren neppe ville innlate seg på dette om ikke hennes næringsinteresser sto fremst på prioriteringslisten.
 - Den samme grunneieren fremmer for tiden rivesøknader på en rekke kulturminner innenfor området. Fylkeskommunens politikere har vedtatt innsigelse mot en av disse. Man må regne med at eier ønsker å bli kvitt disse før et prosjekt kommer på bena, slik at det oppstår minst mulig friksjon i forhold til prosjektet. Det er ikke noen god basis å bygge prosjektet på. Det vil tvert imot henge ved det som en lyte.
- Bygningsmassen som inngår i prosjektet er av samme karakter som man finner mange andre steder i landet, som Akers mek, Nebb og næringsområdet ved Lysakerelven. Det er altså ikke unikt i seg selv og det finnes mange forbilder for utvikling.
- Reguleringsplan eller kommundeplan for området er blitt krevet av politikerne i Larvik langt tilbake og er ikke blitt til først og fremst fordi grunneieren ikke ønsker å bli bundet i sin utvikling av området. De offentlige aktørene vil ikke komme langt med sine prioriteringer i forhold til grunneierens. Tvert imot er faren stor for at den offentlige parten vil bli et alibi for den utviklingen grunneieren vil presse gjennom. Det offentlige vil fungere som subsidiekilde for den private aktøren.
- ”Prosjektet er organisert i en spennende dynamikk mellom grunneier, myndigheter og ikke minst høgskole og forskning.” Prosjektet inneholder en vektlegging som er ganske identisk med innholdet i den byplanen som politikerne i Larvik forkastet og sendte tilbake til videre bearbeiding. Kjernen her var å flytte vesentlige byfunksjoner fra eksisterende sentrum ned til Hammerdalen og således endre byens gamle struktur til fordel for utvikling av dette området. Det har medført en sterkkonflikt med alle andre investorer, utviklere og grunneiere i byen. Prosjektet er således i utgangspunktet konfliktskapende og det bør ikke være en offentlig oppgave å støtte en eiendomsutvikler i konkurranse med resten av byen. Grunneieren har selv nok kapital til å utvikle området, men det lønner seg antagelig ikke uten at det offentlige trekker lasset som leietager.
- Prosjektet er ikke godt forankret lokalt. Det måtte være blant de som allerede

driver der. Og flere av disse klager allerede over ublu leiepriser. Resten av byen står stort sett samlet om å forsvare sentrums interesser mot denne ”støvsugeren”.

- Alle frivillige lokale verneinteresser både på kulturminne- og naturvernssiden er i stadig konflikt med denne grunneierens håndtering av dette og andre områder. Grunneieren planlegger rasering av kulturminner i nærområdet (gjenspeiles i byplanforslaget). Både grunneier og kommune har vist mangel på faglig innsikt og hensyn i behandlingen av området de siste årene. Det blir neppe bedre gjennom et slikt prosjekt.

- I motsetning til dette prosjektet, er Eidsfos-prosjektet godt lokalt forankret med bred lokal enighet. Grunneierne på Eidsfos har ikke konfliktorienterte interesser i forhold til utviklingen av stedet og stedet er meget velbevart som gammelt verkssamfunn i motsetning til Hammerdalen/Langenstrand. Hammerdalens eier er en av landets største kapital- og grunneiere, mens Eidsfos er et utkantsamfunn som virkelig trenger et slikt prosjekt for å overleve. Eidsfosprosjektet er realistisk mens Hammerdalenprosjektet er luftig og mangler forankring i virkeligheten.

- Det er svært betenkelig at enkelte kretser innen byråkratiet nærmest har drevet lobbyvirksomhet for hammerdalenprosjektet på tvers av faglig integritet. I utgangspunktet skulle ikke de foreslåtte prosjektene prioriteres av administrasjonen men av politikerne (Kaldager). I siste liten legges dette prosjektet inn med førsteprioritet uten forklaring på hva som gjør det bedre enn andre prosjekter.

- Det er viktig at man vedtar et prosjekt som er realistisk og som har mulighet for å nå opp. Det er også viktig at prosjektet ikke påfører det offentlige løpende utgifter i uoverskuelig tid. Vestfold bør få et slikt prosjekt. Hammerdalenprosjektet er for en stor del svada og urealistiske målsettinger. Eidsfosprosjektet er jordnært og slikt sett lettere å godta. Ringvirkningene av et pilotprosjekt vil være foholdsmessig større og mer betydningsfulle for Eidsfos, enn for Hammerdalen som uansett har en økonomisk solid grunneier. For Eidsfos vil et prosjekt kunne ha en stor distriktpolitisk virkning.

Det er Fortidsminneforeningens klare oppfatning at Eidsfosprosjektet er mer bærekraftig og har en klarere lokal forankring. Så vidt vi kjenner til er også Eidsfosprosjektet av VFKs saksbehandlere tidligere blitt ansett for å være prioritert. Innstillingen fra fylkesrådmannen kan oppfattes som et forsøk på å kapre pilotprosjektet til fordel for en aktør i Larvik. Fylkespolitikerne bør gi sin støtte til Eidsfos som det best faglig begrunnede prosjektet med store positive lokale ringvirkninger.

Vestfold avdeling av Fortidsminneforeningen
22.01.06